

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

บัณฑิต จิตตสุโก¹ ดร. วราภรณ์ ททรัพย์รวงทอง² และ ผศ.ร.ดร.จอมชัย เลิศอมรรฐ์³

¹นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

²อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก โครงการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม โครงการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและมีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 367 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที สถิติการทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของฟิชเชอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามและประเมินผล
2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตาม เพศ อาชีพ รายได้และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันจำแนกตาม อายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มีเจตนารมณ์ที่มุ่งหวังให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองภายใต้ระบบประชาธิปไตยทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ และจะเห็นได้จากการกำหนดไว้ในหมวด 5 แห่งนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 (3) รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น และมาตรา 87 กำหนดให้รัฐต้อง ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและ

สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจด้านการปกครองไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จะเห็นว่าหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จในการกระจายอำนาจ คือการที่ประชาชนภาคประชาสังคม องค์กรอาสาสมัครและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในรูปการจัดทำแผนพัฒนา การสนับสนุนกิจกรรมและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเสนอความเห็น การตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาเนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นผู้ที่รู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุดภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่มุ่งเน้นให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นของตนเอง และในหมวดที่ 5 ที่ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคลการเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550, 2550 ,หน้า 22) ทั้งนี้ในหมวดที่ 12 ที่ว่าด้วยการตรวจสอบอำนาจรัฐมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น เป็นแนวทางสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตระหนักถึงการบริหารงาน การวางแผนพัฒนา และการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนในท้องถิ่นให้มากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และการพัฒนาสังคมที่มีความยั่งยืน (green society) ตามแนวคิดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ถือเป็นทิศทางใหม่ในการพัฒนาประเทศรวมทั้งรูปแบบการจัดการภาครัฐแนวใหม่จะเป็นรูปแบบการจัดการปกครอง (governance approach) ที่เน้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจตามแนวนอนมีการกระจายอำนาจให้แก่มุขมนตรีและท้องถิ่น มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของขบวนการประชาชน กลุ่มสังคม การลดบทบาทขององค์การภาครัฐการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีเหตุผล มีความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ดังนั้น แผนกระจายอำนาจจึงเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในด้านนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานของชุมชนในท้องถิ่นอีกด้วย การให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา มีความสำคัญมากเพราะทุกคนในท้องถิ่นล้วนได้รับผลกระทบต่อการวางแผนทั้งทางตรงและทางอ้อม การให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะได้ข้อมูลมากขึ้น เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการวางแผนพัฒนาที่จะสมบูรณ์ เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติประชาชนในท้องถิ่นจะมีความผูกพันกับแผนพัฒนานั้น มีความเข้าใจและยอมรับแผนพัฒนาด้วยเช่นกันปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาการปกครองท้องถิ่นไทย ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคมและการเมือง ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ประชาชนไม่มี ส่วนร่วม ไม่สนใจที่จะปกครองตนเองหรือไม่มีความสนใจในกิจการของการปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายหรือทิศทางในการพัฒนาของตนเองให้ชัดเจน และกำหนดยุทธศาสตร์รวมทั้งแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ ตลอดจนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายในองค์กร การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี ตลอดจนโครงการพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ที่เป็นหลักและกรอบแนวความคิดในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้

สามารถดำเนินการพัฒนาให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี นั้น ได้เน้นเรื่องการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นหลักการพัฒนาเพื่อนำมาคัดเลือกและจัดทำรายละเอียดแผนงานหรือโครงการพัฒนา เพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สำคัญ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2548, หน้า 17 - 21)

ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นในอดีต ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองน้อยมาก การมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น แต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้นมีสมาชิกสภาท้องถิ่นมีคณะผู้บริหารหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว ประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมอย่างอื่นเลย ในกรณีที่ประชาชนสนใจจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ก็พบว่าไม่มีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนทำอะไรได้ไม่มากนัก จึงทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขาดพลัง ขาดความร่วมมือ และขาดความสนใจจากประชาชน ส่งผลให้การปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นการปกครองของคนในท้องถิ่นเอง ประสบความล้มเหลว และการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในแต่ละครั้ง ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมากเนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะมีคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดแนวทางการพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ จัดทำร่างแผนพัฒนาเสนอศูนย์ประสานการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลและเสนอสภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมได้น้อยมาก (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ, 2549, หน้า 469)

องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย เป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งอยู่ในเขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง มีพื้นที่การปกครองประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน ได้รับการยกฐานะโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเมื่อ พ.ศ. 2540 และเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่แผนวิเคราะห์นโยบาย ฯ โดยตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายต้องจัดทำแผนพัฒนาตำบล ที่ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา ซึ่งเท่าที่ผ่านมาจะเห็นว่าประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนพัฒนาอย่างเต็มที่และเป็นรูปธรรม ด้วยผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง เพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทองให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 4,473 คน (ทะเบียนราษฎรองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย, 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและเป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ผู้ศึกษากำหนดขนาดตัวอย่าง (sample size) โดยดูจากตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และระดับความคลาดเคลื่อน 5% เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน (กาสิ๊ก เตชะชั้นหมาก, 2553, หน้า 101) และสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenience sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเช่น อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการลักษณะเลือกตอบ(check list)

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

3.3 การวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที สถิติการทดสอบเอฟ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของฟิชเชอร์

4. ผลการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 367 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 30 - 39 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษา อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท จำนวนปีที่อยู่อาศัยในตำบลยางซ้าย 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ด้านภาพรวมพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการวางแผนพัฒนา และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ด้านการวางแผนพัฒนา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ท่านเคยมีโอกาสร่วมแสดงข้อคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนา อบต. รองลงมาคือ ท่านเคยเข้าร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนา อบต. และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านเคยร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ด้านการดำเนินงาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ท่านร่วมดูแลรักษาสิ่งของสาธารณะที่ อบต. จัดให้มี เช่น สวนสาธารณะ ถึงขยะถนน ไฟฟ้า รองลงมา คือ ท่านให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการกิจกรรมที่ อบต. ได้นำไปดำเนินการ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ท่านเคยร่วมตรวจสอบเนื้อหาสาระแผนพัฒนา อบต. หลังจากคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเสร็จแล้ว รองลงมาคือ ท่านติดตามข่าวสารการดำเนินงานของ อบต. และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำโครงการ/กิจกรรมที่ อบต. ดำเนินการ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลยางซ้าย พบว่าเพศ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลยางซ้าย ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และอายุ ระดับการศึกษา ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. อภิปรายผล

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง พบประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ด้านภาพรวม พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ทราบดีว่าตัวเองมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องรับรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญติการ์ อาจิวิชัย (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำชะอี อำเภอลำยอง จังหวัดมุกดาหาร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการดำเนินงาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญติการ์ อาจิวิชัย (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำชะอี อำเภอลำยอง จังหวัดมุกดาหาร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการจัดทำเวทีประชาคมเพื่อดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา โดยการแจ้งข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งทำให้สามารถวางแผนในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณณภัสสร แก้วพระ

โต (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล สนามชัย อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติตามแผน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล สนามชัย อำเภอมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน โครงการกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการและผลักดันให้โครงการต่างๆ ให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมในขณะที่มีการดำเนินจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี อีกทั้งร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานแผนที่วางไว้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

1.3 ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชิการ์ อาจิชัย (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องของการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคำชะอี อำเภอดงเจริญ จังหวัดมุกดาหาร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ได้ดำเนินการจัดทำติดตามและประเมินผลแผนหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นในโครงการนั้นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลยางซ้าย

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หน้อย ไชยกำบัง (2552, บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาถึงแม้มีเพศที่ต่างกัน แต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดำเนินงาน และด้านการติดตามและประเมินผลและ ด้านการวางแผนพัฒนาแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย สนธิสัญญา (2550, บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาเมื่ออายุที่ต่างกัน ย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอาชีพ พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการดำเนินงาน แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย สนธิสัญญา (2550, บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาเมื่อระดับการศึกษาที่ต่างกัน ย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาเมื่ออายุที่ต่างกัน ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

2.4 อาชีพ พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโศก จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ หน้อย ไชยกำบัง (2552, บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาถึงแม้มีอาชีพที่ต่างกัน แต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

2.5 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ หน้อย ไชยกำบัง (2552, บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาถึงแม้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน แต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

2.6 จำแนกตามจำนวนปีที่อยู่อาศัยในตำบลยางซ้าย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ หน้อย ไชยกำบัง (2552, บทคัดย่อ) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาถึงแม้มีจำนวนปีที่อยู่อาศัยในตำบลยางซ้ายต่างกัน แต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการวางแผนพัฒนา

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านเคยร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย ควรส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อที่จะให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเองว่าจะพัฒนาไปในทิศทางใด โดยให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้กำหนดแนวทางเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการพัฒนาและองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายเป็นผู้ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุแนวทางที่วางไว้

2. ด้านการดำเนินงาน

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือท่านร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนถือว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้ายควรให้ความสำคัญการเข้าร่วมดำเนินงานและส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่สามารถแสดงออกทางความคิดเห็น ด้วยการให้ประชาชนร่วมตรวจสอบโครงการที่กำลังดำเนินงานในเขตชุมชนของตนเองและนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อเกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด

3. ด้านการติดตามและประเมินผล

ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำโครงการ/กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย ดำเนินการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำโครงการ/กิจกรรมที่ อบต. ดำเนินการ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อาจจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองที่จะต้องรับรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตามนโยบายการกระจายอำนาจของภาครัฐที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น การติดตามและประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต

2. ควรทำการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตพื้นที่ใกล้เคียงและอำเภออื่นในเขตจังหวัดอ่างทอง

3. ควรทำการศึกษากการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยให้แก่นักกลุ่มร่วมกับประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมตำบลได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

7. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2548). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.

กาสัก เตชะนันทมาก. (2553). **หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ทะเบียนราษฎรองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย. (2555). **จำนวนประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปและผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลยางซ้าย อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง**. อ่างทอง : ผู้แต่ง.

บุญณัฏฐกร แก้วพระโต. (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลสนามชัย อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

วันชัย สนธิสัญญา. (2550). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานกรณีศึกษาสำนักงานประกันสังคมจังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ. (2549). **การเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน : กรณีศึกษา บริษัท อติเทพ จำกัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

หน้อย ไชยกำบัง.(2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

อัจฉรา สังข์สุวรรณ. (2540). **ความต้องการและการยอมรับการมีส่วนร่วมในขบวนการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครองศาสนา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.